

FOAIA ILUSTRATĂ

În Monarchie: $\frac{1}{4}$ an fl. 1.50; 1 an fl. 6
În România: $\frac{1}{4}$ an lei 5.—; 1 an lei 20

Apare în fiecare Duminică

Redacțiunea și Administrațiunea:
Strada Măcelarilor Nr. 21

Anul I

Sibiiu, 10/22 Noemvrie 1891

Nr. 45

Doine

Culese de D. Micu.

Frunză verde lemn de nuc
Vine vremea să mă duc,
Să mă duc în acest cias
Și pe mândra să o las
Și pe tată și pe frate
Căci merg să iau pușca 'n spate,
Și pe mamă și pe nană
Căci eu merg acum cătană,
Și cătană ar fi bine
Dacă ar fi după mine
Și-ar fi și mândra cu mine,
Dar' aicia nu-i prea bine
Căci toate îmi sunt străine,
Și de mândră sunt departe
Și de mândră și de toate,
Numai singur sunt pe-aicia
Ca pasărea prin pustie.

Ciudă 'mi-e și 'mi pare mie
Pre cine n'are peană 'n pălărie,
Ciudă 'mi-e pe mândra mea
Că nu-'mi 'mplinesc cererea,
Să-'mi facă o 'mprumutare
Cu o dulce sărutare.
„Bade, cererea 'ți-ași 'mplini
De tu ai mai zăbovi*)
Și de ai mai aștepta,
De-ai aștepta până la vară
Când vom eși la grâu afară“.
»Mândră, mândră draga mea
Împlinesc-'mi cererea,
Împlinesc-'mi-o acum
Că poate nu ne mai 'ntâlnim“.

Bătăușul.

Novelă de Ivan Turghenev. — Traducere de Enea Hodoș.
(Urmare).

VI.

În dimineața următoare Kister s'a dus la Perecatov. El a observat îndată, că Maria s'a schimbat mult, și ea încă 'l-a găsit cu totul altfel, ca de obicei. Însă nici unul n'a făcut vre-o observare despre aceasta.

*) Zăbovi = a întârzia.

Tot timpul înainte de amiazi s'au simțit foarte strîmtorați, contrar obiceiului de mai 'nainte. Kister se pregătise încă de acasă pentru o mulțime de alusiuni și observări echivoce și pentru diferite sfătuirii amicale: însă toate aceste mijloace de atac s'au arătat complect nefolositoare. Maria simțea vag, că Kister o observa, nu 'i-au scăpat anumite cuvinte și frase exprimate cu un deosebit accent, însă în dispoziția sa agitată au nesocotit toate alusiunile sale amicale.

„Numai de n'ar rămâne până deseară!“ gândia ea necurmat, — și încercă a-'i da să priceapă în tot chipul, că el este de prisos.

Din partea sa Kister socotia, că încurcăturile și iritațiunea ei sînt simptome neîndoioase de iubire; dar' cu cât mai mult se temea pentru dînsa, cu atît mai puțin putea să se hotărască a'i vorbi de Lușcov, ear' Maria păstra o tăcere îndărătnică din astă parte. Sărmanului Kister 'i-se strîngea inima de durere. În fine începî a se lămuri despre sentimentele sale proprii. Nici-odată nu 'i a părut Maria atît de grațioasă și ademenitoare, ca tocmai astăzi. Era învederat, că ea nu dormise toată noaptea. Pe chipul ei palid se arătau câte-odată pete ușoare roșietice; își ținea trupul inclinat puțin înainte, și pe buzele sale se ivia fără voie un zimbet plin de dor; din timp în timp se revêrsa preste umerii sei albi o ușoară tremurare, privirile sale acum schinteiau limpedi și vesele, acum se păreau dintr'odată turbure și stîNSE...

Nenila se puse lîngă oaspele seu și începî, — evident cu intențiune, — să vorbească despre Lușcov. Însă Maria în prezența mamei era „înar-mată până în dinți“ cum țic Francezii, și nu se trada nici cu vorba, nici cu fața.

Așa trecî ziua până la amiazi.

— D-ta rămâi cu noi la masă? întrebă Nenila pe Kister.

Maria se întoarse repede în altă parte.

— Nu, mulțumesc, țise Kister repede și se uită la Maria. Să mă scusați... afaceri de serviciu...

Nenila își exprimă regretele, după-cum se cuvine, și urmînd exemplul seu Perecatov încă murmură ceva de regrete.

„Nu vreau să-ți stau în cale“, voia Kister să țină la despărțire Mariei; însă numai s'a plecat și i-a șoptit:

— Fii fericită... rămâi cu bine... să bagi de seamă!...

Cu aceasta dispărură.

Abia plecase, ea suspină adânc, și apoi o cuprinse o particulară spaimă. Ce era adecă ceea-ce o necăjia și o chinuia? Iubire sau curiozitate? Dumnezeu o scie; însă eu earăși țin: că și curiozitatea a fost de ajuns, ca să arunce pe Eva în nenorocire.

VII.

Cam un sfert de cias dela casa lui Perecatov se întindea pe țermurul drept al râului un câmp larg. Acesta era „poiana lungă“. Țermurul stâng era de tot acoperit cu tufe tinere dese și se pleca prăpăstios spre râu, a cărui suprafață era cu totul acoperită cu plante cățaroase, afară de câteva mici sinuri unde se găsiu rațe sëlbatice. Ca la zece minute dela râu și în dreapta poienei începeau nisce colnice rîpoase târcate, acoperite ici colo cu mesteacăn și tufare de alun și de iusuca.

Soarele apusese. În depărtare hodorogia o moară, când mai tare, când mai încet, după direcția vântului. În poiană păseau nisce cai din staulul domnesc; un cioban cântând venia în urma unei turme de oi sperioase și lacome; dulăii alergau de urît după cioare.

Cu brațele încrucișate umbla Lușcov în sus și în jos prin pădurice. Calul seu legat de un arbore răspunsese de repetite-ori la nechezarea sgomotoasă a mânzilor și iepelor. Lușcov, ca de comun, era necăjit și ursuz. Deoarece nu i-se părea încă sigură iubirea Mariei, era infuriat în contra ei și în contra lui însuși... Dar' agitațiunea sa era încă și mai mare, decât necazul. În sfârșit se oprî înaintea unei tufe de alun și începură cu biciușca a da jos frunzele...

Atunci auđi un lin zurăit... Iși ridică capul... la vr'o zece pasi sta înaintea sa Maria... De umbletul cel grabnic i-se roșise cu totul fața. Iși pusese pălăria, dar' mânuși nu; purta o haină albă și în jurul gâtului cu graba își luase o basmauă albă. Ochii ei erau neconținut ațintiți la pământ și se părea, că ar sta la îndoială să se apropie oare...

Lușcov se apropiă de dînsa bādăran și cu un zimbet silit.

— Cât de fericit mă faci!... începură abia perceptibil.

— Îmi pare bine... că te întălnesc, răspunsese Maria, răsufflând adânc și greu. Eu mă plimb seara adese-ori pe aici... și dumneata...

Însă Lușcov nu înțelegea nici măcar atât, săi cruce sentimentul de rușinare și să consimță la minciuna ei nevinovată.

— Dar' mi se pare, Maria Sergeievna, gângăvi el, d-ta însași ai fost așa de bună — — —

— Da, da, răspunsese Maria cu neastîmpăr. D-ta ai dorit să-mi vorbești, d-ta ai voit — — — Vocea i-se oprî.

Lușcov încă amuți. Maria își ridică ochii timidă spre dînsul.

— Eartă-mă, începură earăși el fără să o privească; eu sînt un om simplu și neobicinuit să fac damelor declarații... Eu... eu voiam bucuros să-ți spun... dar' se pare, că d-ta nu ești dispusă, ca să mă ascuți...

— Vorbesce...

— Dacă poruncesci... Ei bine, vreau să-ți mărturisesc sincer, că de multă vreme, din ținua când am avut onoare de a te cunoaște — — —

El șovăi. Maria aștepta sfârșitul vorbirii sale.

— Altmintrenea nu știu, pentru-ce îți spun toate aceste... Omul și așa nu scapă de ceea-ce îi este orînduit...

— De unde știi asta?...

— O știu! ținse Lușcov întunecos. De mult sînt obicinuit cu loviturile sorții?

Maria ar fi vrut să creadă, că Lușcov cel puțin în momentul acesta n'ar avè nici un motiv să se plângă de loviturile sorții.

— Se mai găsesc oameni buni în lumea aceasta, observă ea zimbînd; ba ași putè țin: prea buni...

— Te nțeleg, Maria Sergeievna, și crede'mi, știu să aprețuesc prevenirea d-tale... Eu... eu... d-ta nu te-ai supèrat pre mine?

— Nu... Ce doriai să-mi spui?

— Doriam să-ți spun, că... că îmi place de d-ta, Maria Sergeievna, îmi place foarte mult și — —

— Îți mulțumesc, întrerupsese Maria încurcată. Inima i-se strîngea plină de sperare și teamă. Ah, veđi d-ta, dle Lușcov, veđi d-ta ce măreată privelisce!

Și ea arètă poiana, care era întregă înfășurată în umbrele serii, în vreme-ce deasupra lor, dîncolo de pădure, strălucia amurgul.

În internul seu se bucura Lușcov, că în modul acesta vorbirea luase altă direcție; el mormăi ceva de „natură frumoasă“ și apoi se apropiă de Maria...

— Iubesci d-ta natura? îl întrebă deodată, întorcîndu-și repede spre dînsul căpșorul, și privindu-l cu ochii aceia dulci, curioși și prietenoși, care împreună cu sunetul de argint al vocii, sînt particulare numai fetelor tinere.

— Natura... da, veđi bine... natural, gângăvi Lușcov. Natural... este tare plăcut a face câte o mică plimbare seara, deși eu, mărturisesc sincer, sînt numai militar și nu mă pricep la visuri.

Lușcov asigură destul de adese, că este numai militar.

Urmă o tăcere scurtă. Maria se uită earăși la poiana ce odihnia în umbra serii.

„Ei, oare ce are să ese din asta?” gândi Lușcov. „Afurisită poziție!” ... Ah, ce mai îndrăsnă cevaș!...

— Maria Sergeievna țise el cu voce destul de hotărâtă.

Maria se întoarse spre dînsul.

— Eartă-mă, urină el cu un ton aproape glumeț, dar' ași vrea să știu, ce gîndesci d-ta despre mine. Nu simțesci d-ta așa ceva... așa un fel de... inclinațiune pentru persoana mea?

„Dumnezeule, ce nătărău mai e!” gândi Maria.

— Scii d-ta, domnule Lușcov, îi răspunse zimbînd, că nu este totdeauna ușor a da un răspuns hotărît la o întrebare hotărîtă.

— Totuși...

— Ce spui d-ta?

— Da, cu iertăciune, ași vrea bucuros să știu — — —

— Însă... Este adevărat, că d-ta ești delant așa de grozav?... Spune-mi, este adevărat? țise Maria cu o curiositate sfoasă. Se țice, că ai și omorît chiar mai mulți oameni?

— Asta 'mi-s'a întemplat în adevăr răspunse Lușcov nepăsător și își neteți mustața.

Maria îl privi lung.

— Și cu mîna asta! șopti ea.

Într'aceasta sîngele seu se înferbentă. Trecuse mai mult de un sfert de cîas de cînd sta lîngă o fată tină ră frumoasă...

— Maria Sergeievna, țise el deodată cu voce aspră curioasă, d-ta cunosci acum sentimentele mele și scii, pentru-ce am dorit să-ți vorbesc... d-ta ai fost așa de bună și... Spune-mi acum și d-ta, ce pot să sper...

Maria se juca între degete cu o garoafă de cîmp... Se uita la Lușcov dintr'o lature, roși și țise surîdînd:

— Câte de toate mai vorbești și d-ta! și îi întinse floarea.

Lușcov îi apucă mîna.

— Mă iubesci așadar! strigă el.

Maria se înfioră. Nu 'i trecuse de loc prin minte, să 'i facă o mărturisire de dragoste, încă nu scia nici ea însași, dacă îl iubesc, și acum el 'i a prevenit, voia să o constrîngă a se declara, — va să țică el de loc nu o înțelegea... Ca fată curioasă toată țiuva s'a întrebat: „Mă iubesc sau nu mă iubesc?” — ea visase o preumblare plăcută în amurgul serii; visase cuvinte dulci, dar' cuviincioase, cochetase în gîndul seu cu dînsul, să îmblîndească pre omul sêlbatec și la despărțire să 'i permită a 'i săruta mîna respectuos...

Și în locul acestora, — în locul unui joc nevinovat, simți deodată pe obraz mustățile lui țepoase...

— Haid' să fim fericiți, șopti el, numai o fericire este pe pămînt!...

Maria se feri spăimîntată, palidă și tremurînd din tot trupul se răzîmă de un mestecăc. Lușcov se zăpăci rău.

— Eartă-mă! mormăi el apropiindu-se; nu credeam țeu...

Maria îl privi mută cu ochii larg deschiși... Un suris neplăcut se ivi pe buzele lui... ear' pe față-i observă nisce pete roșii.

— De cine 'ți-e frică? urmă el. Așa treabă mare e asta? Nu este totul între noi... în regulă?

Maria tot tăcea.

— Ei, să lăsăm gluma la o parte!... La ce atâtea mofturi! Asta doară nu însemnează alta...

Și Lușcov își întinse mîna după dînsa...

Maria deodată își aduse aminte de vorba lui Kister: „Să bagi de seamă!” țisese el; era să piară de spaimă, și începî să strige din toate puterile!

— Taniușă! Taniușă!

Și dintr'o tufă de alun se înălță forma rotundă, țeapănă a servitoarei sale...

Lușcov își perdî firea. Liniștită prin înfățișarea fetei sale, Maria nu se mișcă din loc. Însă bătăușul tremura de furie, ochii sei schinteiau, își strînse pumnii și erupse în rîs nervos.

— Bravo, bravo! strigă el; foarte cuminte, o recunosc...

Maria era ca și împietrită.

— Văd, că n'ai perdut din vedere nici o măsură de precauțiune, Maria Sergeievna! Da, da, precauțiunea nu strică nici-odată. În țiuva de ađi damele cele tinere sînt cu mult mări șirete decăt cele bătrîne. țeu, frumoasă dragoste!

— Nu știu, domnule Lușcov, cine 'ți a dat dreptul, să 'mi vorbești de dragoste.

— Cine! D-ta însuți! strigă el. Lucrul văd că e tot mai frumos!

El simția, că se strică eu totul; însă nu se mai putea stăpâni.

— Am făcut un lucru nesocotit, urmă Maria. Am primit rugarea d-tale în speranța, că pot pune vr'un temeiu pe *délicatesse*. — însă d-ta nu înțelegi franțozesce, — pe sentimentul de gingășie...

Lușcov îngălbeni. Maria îl atinsese la coarda cea mai simțitoare.

— Se poate, că nu înțeleg franțozesce; însă atâtea înțeleg, că d-ta ai binevoit a-ți rîde de mine...

— Nici-decum, domnule Lușcov... din contră îmi pare rău de d-ta.

— Te-ai ruga, să nu-mi vorbești de părerea d-tale de rău! îi dișe el cu amărăciune; aiși vrea să fiu cruțat din aștă parte!

— Domnule Lușcov —!

— Ah, lasă-ți mutra de princesă... Osteneală perdută! Cu asta n'ai să mă sperii pe mine!

Maria se retrase câțiva pași, se întoarse iute și plecă.

— Nu cumva să ți trimit pre amicul d-tale. pre sentimentalul păstor? strigă Lușcov după dînsa. Iși perduse capul de tot. Nu cumva este amicul acesta, care —?

Maria nu'i mai răspundea; repede, dar' toși voioasă se grăbia către casă. Prelungă toată spaima și agitațiunea sa se simția ușurată. 'I se părea, ca-și-când s'ar fi deșteptat dintr'un somn greu, ca-și-când ar eși dintr'o cameră întunecoasă la cerul proaspăt luminat de soare...

Lușcov ca și amețit, ca și nebun se uită împrejur, rupse în turbarea sa mută un arboreal, s'aventă pe cal și-i înfipse pintenii în pânțele atât de amarnic, și maltratată pte bietul dobitoac cu atâta neîndurare, încât, după-ce făcù o cale de opt verste într'un sfert de cias, preste noapte era să și deie sfîrșitul.

(Va urma).

Schițe din grădinărit.

De

Dumitru Comșa.

XI.

(Cu ilustrațiuni).

Pintenașii.

Pintenașii (lat. Delphinium) sînt flori îndeobșce cunoscut. De când cu introducerea numeroaselor soiuri, varietăți și forme moderne cu flori adese uriașe și învoalte de un aspect grațios și colorit splendid în aproape toate nuanțele curcubeului, cultura pinte-nașilor a luat un avânt neașteptat. Mărturisesc că am rămas încântat când pentru întâia dată 'mi-a fost dat să vîd gradul de perfecție, la care au ajuns pinte-nașii în timpul mai nou.

Prăsirea și cultura pinte-nașilor se fac în mai multe chipuri, potrivit cu specia, la care aparțin.

La cele mai de frunte aparțin:

1. Pintenașii de grădină (lat. D. Ajacis), flori anuale cu cotor simplu, încercat de flori adese pline în diverse colori. Cel mai desevîrșit este fără îndoială soiul pitic cu flori ce seamănă a zambile (lat. var. hyacinthifolium — Fig. 12).

Pintenașii de grădină înaintează cu deosebire în pămîntul cam uscăcios și se seamănă de regulă pe de marginea cărărilor, toamna sau prin Februarie; sēmēnași fiind într'un târziu, ei rēsar și cresc foarte cu anevoie. Florile apar cu începere din Iunie.

Fig. 11.

2. Pintenașii cu flori pline ce seamănă a micșunele (lat. D. Consolida flore pleno) sînt și ei anuali cu cotoare rămoase și flori mari, învoalte, în colori fel și fel. Interesante și de o rară splendoare sînt varietățile tricolore și mai ales pinte-nașii de forma unui candelabru (lat. var. candelabrum). Prāsirea seamănă cu a pinte-nașilor de grădină. Florile continuă până prin Octomvrie, mai cu seamă dacă crengile se reteză care după-ce a înflorit.

3. Pintenașii cu flori uriașe (lat. D. grandiflorum) sînt flori perenante cu foi elegante și flori mari de un albastru pompos sau alb curat, vioriu etc. Sînt varietăți înalte și pitice, unicolore și tărcate, simple și învoalte. Aceste din urmă nu fac sēmēntă și se prāsesc din odraslele tulpinelor mai bătrâne, ear' celelalte din sēmēntă. Pămîntul, în care se cultivă, să fie bine pregătit și fraged. Plantele să ierneză sub nițel frunziș uscat.

4. Pintenașii corciți (lat. D. hybridum), perenante de o frumșeță neobicinuită. Florile diverselor varietăți se prezintă în toate nuanțele albastrului. Ântăietate se cuvine mândrelor și imposantelor corciuri cu flori semi-învoalte sau deplin învoalte, une-ori albe. Vrednică de specială amintire este var. Globe cu flori în adevēr uriașe de un albastru întunecat (Fig. 12).

Florile apar în necentenire de primăvara până toamna.

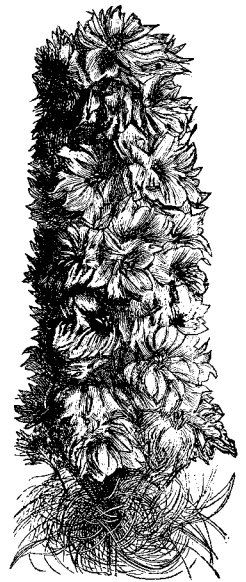

Fig. 12.

XII.]

Săbiuțele.

Săbiuțele (lat. Gladiolus) întrunesc calități prețioase ca puține alte flori. Adevērat, că au o presentație cam țeapēnă și nu miroasă, se disting însă pr n flori de o trāinicie, felurime, gingășie și splendoare aproape neîntrecută.

Prāsirea săbiuțelor este din seamă afară spornică și lesnicioasă, neavēnd decăt să ne procurăm mai ântēi câteva cepe, care înfloresc cu îmbelșugare și dau nascere la multe alte cepe (câței), mari și mici. O singură ceapă ajunge pentru de a prāsii în curs de 3—4 ani tot atâtea deci de săbiuțe. Cepele și cepșoarele atât de trāinice și vîrtoase se ierneză cu înlesnire și reușesc aproape ori-și-unde. Sădite fiind în tîpsii sau oale, săbiuțele se încarcă de flori și contribuiesc în mare grad la împodobirea ferestrilor, meselor de flori etc.

Pe când încep să se ivească florile, cotoarele pot fi tăiate și ținute în apă, unde continuă a înflori timp îndelungat. De cu toamnă, cepele se scot din pămînt și se ierneză în odae, ear' primăvara se sădesc din nou. Destul, că prāsire mai ieftină, mai comoadă și mai spornică nici că se poate cugeta.

Săditul se face prin Martie. Repețind această operație, pe la începutul și sfîrșitul lui Maiu, este dată puțința a dobândi flori cu începere din Iulie și până toamna târziu fără îtrerumpere.

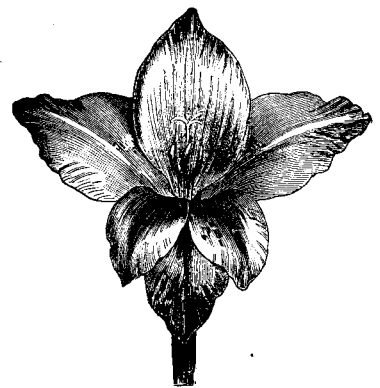

Fig. 13.

În fața avantajilor atinse și altora de felul lor, este negreșit motivată stăruința, cu care recomandăm împământarea la noi a săbiuțelor.

Săbiuțele iubesc pământul cald, mănos și scormonit adânc. Cu totul nepotrivit este pământul rece, cam apăsos sau îngrășat de curând. Cepele se vor sădi la adâncimea de 6—7 cm. și 20—30 cm. departe una de alta. De-a-supra se adaugă o pătură de gunoiu putred și gras, care se împedează învîrtoșarea pământului. În timp de secetă se udă bărbătesc. Cotoarele se înlătură care după-ce a înflorit. Cepele se scot prin Octomvrie, se pun undeva la uscat și se păstrează în odae la aer și căldură.

Există mai multe specii. Locul de frunte se cuvine săbiuțelor gandavense (lat. *G. gandavensis*), specie belgiană cu cotor de preste 1 m. și flori de culoarea ținoborului, pătate cu galben.

Prin o alegere îngrijită între plantele de prasilă și mai ales prin corciri măiestrite, grădinarii au isbit să producă sumedenie de varietăți, a căror frumseță este mult mai presus de a speciei originale. Florile acestor corcitură reprezintă întreaga scală de colori și nuanțe roșii. Nu puține varietăți sunt galbene sau albe, pistrițe sau desemnate cu pete, dungii, puncte sau vîrgi în diverse colori.

În timpul mai nou s'au plăsmuit două varietăți excelente: săbiuțele pitice (lat. *G. nanus*) și săbiuțele lui Lemoine (lat. *G. Lemoinei hybridus*). Aceste din urmă se disting între altele prin multe flori mari, albe, suflate cu trandafiri sau vioriu și înzestrate cu câte o țintă purpurie și dungă galbenă-aurie. Din cele 8 cepe, câte îmi procurasem astă primăvară, m'am pomenit deunăzi cu preste 20 cepe mari și tot cam atâtea cepșoare de mărimea alunelor. Deși osândite să crească în adăpostul unei mari flori umbroase, săbiuțele mele, care aparțin speciei Lemoine, au înflorit de minune frumos.

XIII.

Creasta cocoșului.

Creasta cocoșului (lat. *Celosia cristata*) face parte din plantele cele mai bizare și mai interesante. Floarea seamănă a creastă de cocoș, simplă, dublă sau formând mai multe întorsături încrețite (Fig. 14). Creasta este acoperită de numeroase foițe sau de solzi lucitori, printre care apar florile mitite. De altcum sunt destule varietăți, a căror flori au prezența unui moț sau mătăuz strălucit. Potrivit cu varietatea, la care aparțin, florile au culoare purpurie, stacojie, trandafirică, arămie, galbenă etc. Înainte cu mai mulți ani cultivasem 12 varietăți în tot atâtea colori deosebite.

Fig. 14.

Puse fiind în condiții favorabile, varietățile pitice nu cresc mai înalte de 25 cm. și produc creste de mărimea capului, une-ori și mai mari. Florile țin din Iunie și până la capetul verei. Taiate cu cotor cu tot și uscate în pripă la umbră, crestele își păstrează forma și coloritul ani de-a rîndul. Se folosesc astfel ca decorație singure sau în amestec cu alte flori uscate. Chiar și din „buchetele de Mackart“ pot face parte.

Sămînatul ar trebui făcut într'o resadniță călduță prin Martie sau Aprilie. Drept resadniță ieftină poate servi o lădiță scundă, acoperită cu sticlă și împrejmuțată de mult gunoiu proaspăt de cal. Sămînatul în grădină

are neajunsul, că plantele înaintează în silă, firesce în paguba creștelor.

Pentru a dobîndi creste de o mărime în adevăr uriașe, cel mai potrivit mijloc este să strămutăm resadul în două rînduri, la o distanță mai mare. Cu începerea verei, plantele se scot cu deosebită îngrijire și se sîdesc la locul lor statornic, 35—40 cm. departe una de alta. Pământul să fie ușor, săpat adînc și îngrășat cu mult gunoiu putred. Udatul se repetesce de câte-ori pământul amenință a se usca.

Sădite fiind în oale după-ce s'au întărit de ajuns, creasta cocoșului alcătuesc o rară și dăinuitoare podoabă pe masa de flori, la fereastră etc.

Cele mai interesante și mai prețuite varietăți par a fi următoarele:

1. Creasta cocoșului vîrgată (lat. var. *variegata*) cu creste mari, aurii și vîrgate cu roșu. Adese întălnim aceste colori amestecate rînduri-rînduri printre olaltă. O nouă și prea frumoasă acuziție este var. *variegata japonica*, a cărei creste rămoase formează un strălucit buchet aurii în amestec cu tot cam atîta roșu.

2. Creasta cocoșului piramidală (lat. *pyramidalis*), un fel de tușă rămoasă și piramidală, purtând flori de forma unor moțuri, în colori diverse.

3. Creasta cocoșului argintie (lat. *C. argentea*), un soi cu ramuri subțiri și drepte, împodobite la vîrf cu câte un mătăuz de floricele solzoase în culoarea mărgăritarelor. Există și o varietate în culoarea atlasului trandafiri (lat. var. *linearis*). Amîndouă excelează prin trînicia și eleganța florilor cum și prin forma piramidală a crengilor.

XIV.

Clarkiile.

Numele acestor flori anuale este datorit generalului Clarke, care făcuse călătorii prin America-de-nord. Ele au o prezență foarte elegantă și se disting prin numeroase flori mîndre, adese învoalte, de culoare albă curată sau roșie în diverse nuanțe. Se cultivă bucuros în grădină, în grupe mai mari sau ca avînd să împresoare figuri sau să decoreze mese de flori și mai ales vase mari cu oleandri, portocali etc. Florile apar din Iunie și până la sfîrșitul lui August.

Sămînatul se va îndeplini primăvara de timpuriu, de se poate, în resadniță sau într'o tipsie largă. După-ce a prins putere, resadul se strămutată la depărtare de 30 până 40 cm.

Există două specii și anume:

1. *Clarkia mîndră* (lat. *C. pulchella*), vre-o 40 cm. înaltă, cu flori de un gingaș trandafiri sau purpuriu. Acî aparțin multe varietăți înalte și pitice, cu petale (foițe de flori) întregi sau crestate, albe ca neaua sau roșii fel și fel, unicolore sau vîrgate, simple sau învoalte, Celor învoalte se dă firesce întăietate.

Fig. 15 arată o floare proprie varietății cunoscute sub numele de var. *marginata* floare plîno.

2. *Clarkia elegantă* (lat. *C. elegans*) are crengi subțirele și flori de un vioriu înfocat. Neasămînat mai frumoasă este var. *alba plena* cu flori albe învoalte. Aceeasi se poate dice despre nouele varietăți învoalte cu flori trandafirii sau vioirii.

Fig. 15.

Biserică, școală, educațiune.

— De ale congresului bisericeii ort.-or. din Bucovina. Protocolul primei ședințe a congresului bisericesc ort.-or. bucovinean, în care s'au reprodus fidel cele întemplate în acea ședință, a fost cerut pe timp scurt de contele Pace, comisarul imperial la congres. Mai mulți membri ai congresului voind să aibă copii de pe acest protocol, au primit, după-cum citim în „Gazeta Bucovinei“, dela E. Sa metropolitul Silvestru răspunsul, că acel protocol, deși s'au făcut repețite recercări, nu s'au înapoiat încă presi-diului congresual, ci se reține de numitul comisar, sub diferite pretexte. Se vorbește, că din cauza aceasta unii membri ai congresului ar voi să adreseze Maiestății Sale o reprezentațiune pentru a face o schimbare în persoana comisarului pentru congres, ear' cei mai mulți ar fi hotărâți a nu mai lua parte la nici o ședință congresuală, câtă vreme contele Pace va fi comisar imperial. — **Societatea „Școala Română“** din Bucovina, și a ținut la 1 Noemvrie adunarea generală la Suceava, sub conducerea vice-presidentului C. Cosovici. Din raportul general al comitetului societății se vede, că aeasta a trimis în scopul de a dobândi spriginul societății și în orașele și satele în care nu se află filiale ale societății, apeluri cătră 30 persoane mai însemnate, pentru a primi postul unui agent al societății „Școala Română“, dar' că la aceste apeluri numai 6 inși au răspuns. Deasemenea s'au făcut la consistoriul ort.-or. din Bucovina pașii trebuincioși pentru-ca acesta să facă în folosul societății prin toate bisericile ort.-or. românesce colecte cu discul spre înlesnirea propagării culturii poporului ort.-or. românesc din țeară, s'au ținut în favorul societății mai multe conferențe publice și s'a aranjat de societatea „Academia ortodoxă“, un concert cu cântări, care a avut un succes material neașteptat de bun în favorul societății „Școala Română“.

Literatură și sciință.

— Cartea poporului. Carte de cetire pentru anii din urmă ai școalelor populare, școalele de repetițiune, cursurile de adulți și pentru poporul nostru, întocmită de Ioan Pop-Reteganul, a apărut tocmai la Brașov, editura librăriei Nicolae I. Ciurcu. 8°, 360 pag. Având în vedere că „până acum s'a dat prea puțină îngrijire educațiunii poporului nostru adult, ba chiar și creșterii elevilor și elevelor din școalele de repetițiune“, autorul „pentru a umplea în parte acest gol, a întocmit cartea de față, alegând astfel de bucăți, care să desvoalte interesul și gustul de citit și să deprindă pre poporul nostru la moralitate, la ordine, la muncă și la cruțare și în care să găsească unele lucruri și cunoștințe neapărat de lipsă în viață. Tot asemenea a pus și unele bucăți referitoare la păstrarea sănătății, precum și unele piese literare mai alese în prosă și în poezie“. — **Vechile Cronice moldovenesci până la Ureche**, texte, traduceri și note de Ioan Bogdan, au apărut la București, tipografia Carol Göbl. În un volum 4° de 300 pag.ine, dedicat d-lor B. P. Hașdeu și D. A. Sturdza, autorul dă pentru prima-dată publicității texturile originale ale celor mai vechi cronice ale Moldaviei, scrise în limba slavică și care au servit la compunerea celei mai vechi cronice scrise românesce de vornicul Gr. Ureche în prima jumătate a secolului al XVII-lea sau în a doua jumătate a secolului al XVI-lea de tatăl acestuia Nistor Ureche. Aceste texturi slave le a aflat autorul scrierii, în biblioteca Academiei teologice din Kiew. Texturile slave sunt însoțite de o traducere română, de note istorice și filologice de mare importanță și de câteva facsimile litografiate. — **Analele institutului de patologie și de bacteriologie** din București, edate de

Dr. V. Babeș, au apărut la București. Ele cuprind o dare de seamă despre lucrările desevirșite în decursul anului 1888/89. — A apărut în București: **Domnirea de 25 ani a M. S. regelui Carol I. și iubileul aniversării acestei domnii la 10 Maiu 1891**, de Nicolae Garoflid, doctor în medicină, doctor în drept, membru al societății geografice române, decorat cu medalia Bene-merenti, oficer al ordinului „Steaua României“ etc. — **Călimdarius** pe anul visect 1892, întocmit după gradurile și clima Ungariei și a României, a apărut în editura tipografiei archidieceșane din Sibiu — **Călimdarius** pe anul visect 1892 a apărut în tipografia diecesană din Arad. — **Vlacho-Meglen**. Eine ethnographisch-philologische Untersuchung. Mit 4 Lichtbildern, von Dr. Gustav Weigand. Leipzig. Johann Ambrosius Barth, 1892. (Vlacho-Meglen. Studiu etnografic-filologic. Cu 4 heliotipii, de Dr. Gustav Weigand), este numele unei interesante scrieri, edate cu spriginul societății regale de sciințe din Lipsca, al Academiei regale din Berlin și al guvernului reg. prusian. Resultatele cercetărilor drului Weigand, făcute în o petrecere a sa de 16 luni în Macedonia în anul trecut sunt: că în Munții Caragiovei în nemijlocită apropiere de frații lor macedoneni se află o poporațiune română până acum prea puțin cunoscută de vr'o 14.000 suflete, dintre care vr'o 3900 de religia mahomedană, locuind în 11 sate în valea Meglen; că acest popor se deosebesce în mod esențial de Macedo-Români prin tip, port, prin traiu, obiceiuri și datine; că el vorbește un dialect român deosebit, până acum cu totul necunoscut. Acest idiom meglensc, ne spune autorul, leagă pre cel daco-românesc de cel macedo-românesc atât de strîns, încât ori-ce încercare a le tracta pe amândouă ca desvoltate din latina în mod independent, devine cu neputință. Prin flexiune și dicționar idiomul meglensc inclină mai mult spre cel macedo-românesc; pe de altă parte el se alătură strîns de cel românesc din Istria, deși în multe puncte se deosebesce de el. Nici una din deosebirile constatate însă nu sunt de natura a nu-și afla explicarea în româneasca primitivă, pe când dialectele în totalitatea lor se deosebesc cu desevirșire de celelalte limbi romanice. — **Vaccinațiuni contra turbării la universitatea din Iași**. Dl. Dr. Rizu, decanul facultății de medicină din Iași, aduce la cunoștință, că laboratorul de therapeutică și pharmacologie experimentală al facultății de medicină. aflător în Iași, a înființat un serviciu antirabic pentru a practica vaccinațiuni contra turbării și că se pune la dispoziția tuturor persoanelor, de ori-unde, mușcate de animale turbate, în mod gratuit.

Teatru, musică și arte preste tot.

— **Musicalii noue**. Au apărut în editura de musicalii din București a lui Leopold Stern următoarele piese noue: „O privire“, de M. Iliescu; „Hora Pake“, „Sërba Ciobanului“ și „Sërba Mătușica“, de M. L. Stern. — **Icoanele reginei României**. După sciri din Pallanza, regina României lucrează acolo la icoanele, cu care a împodobit însași suverana evangheliile bisericeii Curtea-de-Argeș și care nu sunt încă deplin terminate. Tot de acolo se comunică, că regina a isprăvit mai dîlele trecute o icoană a sf. Fecioare, pre care a donat-o bisericeii din Pallanza și de care Italianii sunt entusiasmați.

Economic.

— Cum se face o brânză bună din mici cantități de lapte. Pentru economii mai avuți, care au multe vaci sau oi cu lapte, facerea brânzei nu e împreunată cu greutate, pentru economii mai mici însă, care dispun numai

de puțin lapte, e mult mai cu greu să și facă și o brânză bună, fiindcă pentru aceasta trebuie lapte proaspăt, ear' ei, după-ce au consumat laptele și pe altă cale, dobândesc numai resturi de lapte, care se înăcresce înainte de a ajunge la cuantitatea de 15—20 litre, care se reclamă pentru facerea unei cantități oare-care de brânză. În astfel de economii mici se poate face o brânză bună în următorul mod, obicinuit în Aargau din Svițera. Laptele smântânit se ține la un loc mai cald, d. e. în odaia încălțită (15° C.), până începe a se îngroșa. Apoi punem vasul cu lapte pe vatra caldă sau în apă nu prea fierbinte, astfel ca să ajungă la temperatura de 25—30° C., — adică la temperatura laptelui muls proaspăt, — și îl ținem așa până- ce începe a se deosebi cașul de zăr. Dacă se încălzește laptele mai tare, sau dacă laptele a stat prea mult și s'a înăcrit prea tare, cașul nu se poate frământa destul de bine, brânza se face prea virtuoasă, nu se despoșce destul de curând și nu se face așa bună. Laptele încheșat îl punem în un săculeț de pânză groasă, ca să se scurgă zărul, în urmă cașul dobândit îl aședăm în un coșuleț și-l tescuim puțin prin greutatea puse pe o scânduriță pe el. Dacă s'ar întâmpla ca totuși cașul să se facă prea virtuos, îi adăugăm puțin lapte sau smântână, îl frământăm apoi punând în el puțină sare și chimin și formăm din el un fel de gălusce, cam ca pumnul de mari și de vr'o 100 grame de grele. Aceste pot fi consumate și în stare proaspătă. Pentru a le pute înses păstra timp mai îndelungat, le punem pe scânduri să se svēnte la un loc bine aerisit, unde înses nu e curent și nu sūnt nici musce. Aci le ținem până când nu mai rămāne gaură unde apēsām cu degetul, dar' le mai putem taia cu cuțitul. Îndată-ce am observa că se face floare pe găluscele de brânză le spālām bine cu apă sărată și le mutām din loc. Cașii mai moi și mai dospiti îi punem totdeauna deasupra. Această procedură se repetă, după împregiurările pivniței, în care ținem cașii, de vr'o câteva-ori până-când adecā după vr'o 2—3 luni căpētām nisce cași, care fiind cu miezul galben și pe deplin dospiti au și un gust foarte bun. Chiar și după vr'o 6—8 săptămāni, când sūnt dospiti numai pe jumătate putem consuma brânza astfel fabricată. Dacă înses a început să se moaie prea tare, nu o mai putem conserva timp îndelungat.

O altă modalitate de a face o brânză bună pentru trebuințele țilnice, e cel folosit de țeranii ruși de pe câmpia de pe lūngă riul Wolga, în guvernamentul Saratow. Laptele smântânit și înăcrit se pune în oale pe cuptorul cald. Îndată după-ce s'a încheșat, îl punem în un sac, ca să se scurgă zărul. Cașul îl punem apoi în un blid, îl frecām bine cu o lingură de lemn și'l sărām după plac. Preste blidul acesta aședām o bucată de pânză muiată în apă caldă și preste ea punem alt blid cu gura la vale. Urmând astfel se despoșce mai curând, mai bine și mai deopotrivă. După vr'o 2—3 zile cașul se îngălbinesce și capētā mirosul particular de brânză. Temperatura potrivită e de mare însemnătate pentru dospirea cașului. Earna, când e frīg, lucrul acesta se întâmplă numai după 4—5 zile. Îndată-ce massa întregă a cașului s'a îngălbinit, se pune în o căldare și se ferbe la foc domol, purtând înses grije, ca pāreții căldării să fie unși cu unt sau untură, ca să nu se lipească cașul de ei și să nu se afume. Prin mestecare nēncetatā împedecām formarea de noduri. Încetul cu încetul se produce astfel o massă gălbue, care se trage. Brânza aceasta feartă poate să se facă mai moale sau mai virtuoasă. Voind a o face mai virtuoasă îi adăugem pe când ferbe încă gălbenuș de ou bătut. După aceste golim brânza în un alt vas și o lāsām să se răcească și să se învirtoāse. Îndată-ce s'a răcit, și poate fi consumată. Brânza aceasta feartă are un gust foarte bun, dar' nu se ține mar mult de 8 zile

Higiēnă.

— O nouă aplicare a tuberculinului. Se scie, că din multe speranțe, care se puseră în noul remediu al Drului Koch în contra tuberculozei, numai una s'a realizat mai aievea: că adecā el poate fi folosit ca mijloc diagnostic al boalei, deoarece- ce, aplicat la bolnavi de tuberculosă, produce totdeauna friguri, pe când asupra persoanelor deplin sănētoase rămāne fără efect. Profesorul Dr. Nocard dela o școală de veterinărie franceză a studiat acum tuberculinul Drului Koch și în ce privesce efectul lui asupra bovinelor și după experiențele făcute rezultă, că el ar pute fi folosit și la vite ca mijloc diagnostic pentru a constata, dacă o vită este sau nu atacată de tuberculosă. Resultatul acesta este într'atāt de importantă că ne dă la îndemână posibilitatea a ne feri de întrebuițarea laptelui dela vaci tuberculoase și prin aceasta de pericolul infecțiunii prin astfel de lapte. Mai ales pentru copiii, care se hrānesc cu lapte, e de importantă capitală a se scī dacă laptele ce li-se dă e dela vaci sănētoase sau ba. La ori-ce întēmplare înses e consult, ca laptele să-l întrebuițām numai fert bine.

De toate și de pretutindeni.

— **Memoriul studenților romāni și străinătatea.** Asociațiunea studenților germāni din Greifswald, la apelul studenților bucureșteni de a coopera împreună în favorul Romānilor din Transilvania și Ungaria, au trimis ca răspuns celor din Bucuresci o scrisoare de aprobare simpatică. „Voi urmăriți aceleași ținte“, ȃic studenții germāni, „pre care le aplaudām și noi din toată inima, când e vorba de a sări în ajutorul germanismului“. „Propunerile ce ni le faceți, nu pot decāt să între și în gândirea și în entuziasmul nostru... și deoarece- ce în semestrul viitor toate asociațiunile studențesci germane vor ține conventul lor în Kyffhaus, vom aduce această mare cestiune în discuție și ne vom încerca, a îndupleca toate asociațiunile, ca să iee asupra-și obligațiunea de a sprigini materialicesce și moralicesce pre frații noștri subjugati“. — **Fundațiunea Gojdu**, care pe timpul înființării sale la a. 1870 a fost de 93,427 fl. 79 cr. s'a urcat până la finea anului 1890, după-cum ne arată raportul comitetului administrativ al fundațiunii, prezentat congresului național-bisericesc din Sibiu, la suma de 1.288,408 fl. 92 cr. afară de unele pretensiuni improcusate în suma de 32,635 fl. Suma stipendiilor distribuite în a. 1890/91 din venitele fundațiunii au fost de 15.071 fl. 61 cr. v. a. — **Dar pentru „Asociațiunea Transilvană“.** Domnul Simeon Mangiucă, fost avocat în Oravița și membru al Academiei Romāne a testat biblioteca sa compusă din 486 opuri în 728 volume »Asociațiunii Transilvane pentru literatura romānă și cultura poporului romān«. Biblioteca a și fost predată Asociațiunii. — **Asociațiunea națională aradană** s'a întrunit țilele trecute în adunare generală ordinară sub presiul dlui avocat Dr. Lazar Petco. După examinarea raportului direcțiunii despre activitatea dezvoltată în decursul anului trecut și despre starea cassei adunarea a avisat direcțiunea asociațiunii, ca în conformitate cu §-l 1 din statute să-și extindă atențiunea asupra dezvoltării culturale a poporului nostru din părțile ungarianice, și în special asupra succeselor ce se obțin prin învățământul elementar în școlaele noastre confesionale și să studieze modul cum asociațiunea ar pute veni pe cale socială în ajutor poporului nostru din acele comune, în care din cauza sărăciei nu poate susține școala cu învățator calificat. În această adunare s'a făcut și alegerea de nou a biroului și a direcțiunii asociațiunii. — **Reuniunea femeilor romāne din Brașov** a ținut la 7/19 Noemvrie adunare generală sub presiul doamnei Agnes Dușoi, în sala cea mare din edificiul școlaelor în Groaveri.

Cronica săptămânii.

— În afacerile interne ale Ungariei se continuă încercările de reunire a partidului ugonist cu celalalt partid al independenților, dar' reunirea n'a succes; pe de altă parte se anunță ținerea unei mari adunări politice la Mișcolț, la 29 l. c. cu scop de a organiza partidele opoziționale în vederea viitoarelor alegeri. — Prin enunțările făcute de monarhul nostru când cu primirea delegațiilor parlamentului ungar și austriac, pertractările din sinul lor stau în primul plan al interesului public. În comisiunea pentru afacerile externe a delegațiilor ungare, contele Kálnoky, ministrul de externe a făcut un exposé-u al situației, prin care unele enunțări, raportate de țiare ca întâmplătoare cu ocaziunea primirii delegațiilor de monarh, se înfățișează în altă lumină. Ministrul constată înainte de toate, că nu cunoaște o singură cestiune, care ar da prilegiu la vr'o îngrijire, că epoca lungă de pace va suferi vr'o întrerupere; că raporturile monarhiei cu toate puterile sunt cu desăvârșire amicale; că nu există în nici o parte intenția unei agresiuni în contra vr'unui vecin și că prin urmare nu există temerea, că pacea Europei în general sau a monarhiei în special va fi primejduită. Și deși din cauza pregătirilor militare, ce se continuă în toate statele, ar rezulta, că eventualitatea erumperii unui războiu s'e fie apropiată, totuși dorința susținerii păcii fiind generală, rămâne îndreptățită speranța, că cu timpul vom eși din această epocă plină de contradicții. Raporturile monarhiei față cu celelalte puteri din tripla alianță au rămas tot care au fost, ba s'a strâns și mai tare legăturile dintre aliați. Cât pentru politica monarhiei noastre în Orient, ea urmărește tot aceleași scopuri, adică: a garanta individualităților de stat din Peninsula-Balcanică dezvoltarea între marginile trase de tratatul de Berlin, a le ajuta întru prosperarea lor materială, ca astfel s'e fie apropiate tot mai mult de familia popoarelor din Vestul Europei. În special despre România constată, că a făcut cele mai mari progrese în această privință, ceea-ce poate rezulta și de acolo, că populațiunea sa, în urma originii sale romanice, demult înclină mai tare spre Apus, ear' o garanție pentru continuarea mergerii ei în această direcție, ar fi însuși regele Carol, a cărui înțeleaptă conducere de un pătrar de secol are cel mai mare merit la dezvoltarea politică, militară și materială a tinărului stat. Cât pentru Sârbia, constată o îmbunătățire a relațiilor, deși din cauza raporturilor încurcate de partid, guvernul de acolo întimpină mari greutăți; ear' în privința Bulgariei constată, că ea lucră cu diligență și perseveranță la ridicarea bunei stări materiale, la sporirea școalelor etc., deși în cauza recunoașterii principelui de puterile europene nu se poate lua din partea monarhiei noastre inițiativa, deoarece-ce o eventuală nereușită ar pute fi periculoasă. În fine asupra cestiunii Dardanelor ministrul de externe constată, că concesiunea ce Turcia a făcut Rusiei a fost în drept s'e o face, dar' că și cu această ocazie s'a accentuat de nou oprirea trecerii prin Dardanele a vaselor de războiu. În reasumat contele Kálnoky a încheiat, că politica monarhiei va trebui s'e fie totdeauna prudentă, s'e nu suleve fără trebuință nici o cestiune periculoasă și s'e nu provoace pericole, care pot fi evitate fără vătămarea intereselor și prestigiului, dar' se poarte grije ca armata s'e fie ținută la înălțimea, care o reclamă siguranța monarhiei și menținerea ei în poziție de mare putere. — În cealaltă jumătate a monarhiei un lucru de deosebit interes pentru noi Români sunt cele două întruniri politice ale Românilor bucovineni, ținute în Suceava, vechia capitală a Moldovei de odinioară și a lui Stefan-cel-Mare. Aceste două adunări: una

convocată de dep. Iancu cav. de Zotta, pentru ași face darea de seamă înaintea alegătorilor, alta a societății politice românești „Concordia“, au fost foarte bine cercetate. Dl. Zotta a vorbit despre efectele păgubitoare pentru țeară ale războiului vamal cu România, despre luptele pe terenul național-bisericesc, despre silințele pentru exoperarea constituției bisericesci și despre curentul, ce pornesce dela guvern și care nu e de loc favorabil pentru Români și pentru cei de legea ortodoxă-orientală. În amândouă întrunirile Români adunați au hotărât continuarea luptei lor legale și spriginirea „Gazetei Bucovinei“ a cărei atitudine de până acum întru apărarea drepturilor poporului român o aprobă cu desăvârșire. — Noul ministeriu al României s'a compus în fine astfel: generalul Florescu, president al consiliului și ministru fără port-foliu; Lascar Catargiu, interne; Vernescu, finance; Exarcu, externe; N. Blaramberg, justiție; Vericeanu, domenii; general Lahovary, războiu; G. Olănescu, lucrări publice; P. Poni, instrucție publică. Chemarea lui Blaramberg în cabinet este desaprobată din multe părți și nu se prevestesce trăinicie noului minister.

— Deslegarea șaradei din Nr. 43 este:

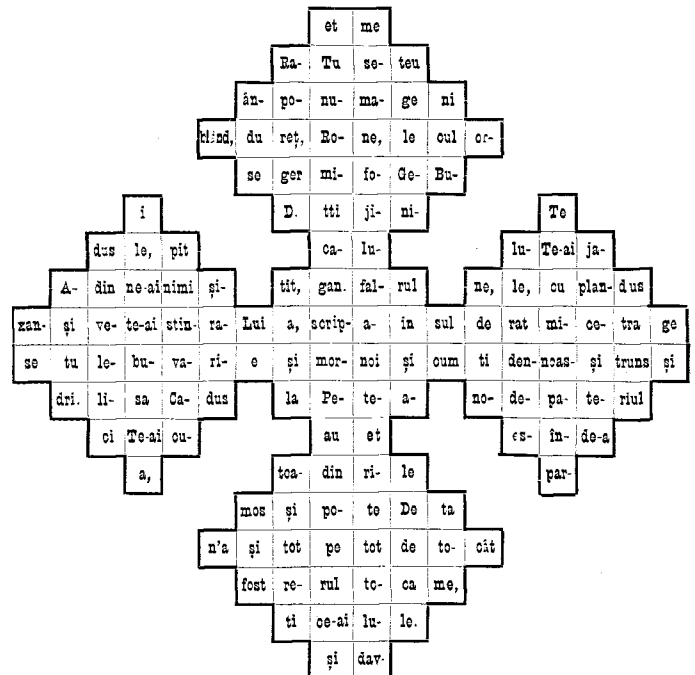
Aur-el. Aurel.

Deslegări nimerite am primit dela dd.: Andron, Sara-vale; Ioan Mețian, Sibiu.

La sortire s'a tras numele dlui Andron din Sara-vale, căruia s'a dispus a se trimite colecția de cărți din editura Institutului Tipografic.

Ghicitura de șac.

de G. Bujigan.

Se poate deslega după săritura calului.

Corespondența foi.

— V. M., Ecica-rom.: Am primit cu mulțumită. — Nosce te ipsum; Sors bona în K. B.: Nu se pot publica. — Vv. P.: »Lângă mormântul Ei...»

»Dar' visul dulce a n'cetat
Și 'mi-a lăsat un dor
Ce-'mi șoptesce tot mereu
La tine s'e cobor»

treacă, dar' strofa cea d'ântei nu prea se potrivește. — T. D., Somoskez: »Fericire« are greșeli în limbă, în vers și în ce privește claritatea.

Editura Institutului Tipografic, societate pe acții în Sibiu. — Redactor responsabil: Dr. D. P. Barcianu.

Tiparul Institutului Tipografic, societate pe acții în Sibiu, sub responsabilitatea lui Ioan Popa Necșa.